

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Mūsų vardas - Lietuva: dainavome, dainuojame, dainuosime

2012-08-01

ŽURNALAS: Muzikos Barai

TEMA: Bendrakultūriniai renginiai

AUTORIUS: Laurynas Butkauskas

DATA: 2012-08

Mūsų vardas - Lietuva: dainavome, dainuojame, dainuosime

Laurynas Butkauskas

Nebeužtvenksi upės bėgimo,

Norint sau eitų ji pamažu;

Nesulaikysi naujo kilimo,

Nors jį pasveikint tau ir baisu.

Maironis

Prisimenant liepos 6-8 d. Vilniuje vykusią Moksleivių dainų šventę „Mūsų vardas - Lietuva“, į galvą neišvengiamai ateina šios lietuvių literatūros klasiko Maironio (1862-1932) eilutės. Nors ir buvo mėginta, užtvenkti upės nepavyko. Šventė surengta, o žinant kliūtis, su kuriomis teko susidurti tiek renginio kūrybinei grupei, tiek atlikėjams, galima teigti, kad ji surengta tiesiog puikiai.

Iki šiol buvo įprasta, kad dainų šventės - tiek visuotinės, tiek moksleivių - kulminacija tampa paskutinę dieną sostinės Vingio parke rengiama Dainų diena. Šį sykį pasirinktas kitoks sprendimas. Liepos 6-ąją, minint Valstybės dieną, šventė pradėta būtent pačiu svarbiausiu laikomu Dainų dienos koncertu. Simboliška, kad pirmasis šventėje atliktas kūrinys - Juozo Naujalio ir Maironio, kurio 150-ąsias gimimo metines minime šiemet, „Lietuva brangi“. Dainų švenčių klasika jau tapusią patriotinę giesmę diriguoti buvo patikėta vienam iškiliausių šalies chorvedžių, šios meno srities veteranui Lionginui

Abariui.

Prie Dainų dienos dar grįšime, o dabar trumpai apžvelkime kitus alinamai karštą liepos savaitgalį Vilniuje vykusius šventės renginius. Jie prasidėjo dar prieš oficialią šventės atidarymo ceremoniją Vingio parke. Trečiadienį, liepos 4 d., Seime buvo atidaryta moksleivių dailės darbų paroda, liepos 5 d. mieste koncertavo pučiamųjų orkestrai, o liepos 6-osios, penktadienio, rytą Vilniaus senamiestyje pasirodė folkloro kolektyvai. Taip pat surengtos pučiamųjų orkestrų eitynės nuo Arkikatedros iki Baltojo tilto.

Liepos 7-osios vakarą „Siemens“ arenoje įvyko Šokių šventė „Laiko vaikai“ (meno vadovė – Živilė Adomaitienė). Galbūt kiek neįprasta, kad didžiulis šokių koncertas surengtas uždaroje patalpoje, tačiau šis netradicinis sprendimas, turint omenyje permainingus orus – karštį ir trumpas, bet kiauriai merkiančias liūtis, visiškai pasiteisino. Koncerto tema pasirinktas Laikas, jo prasmė skleidėsi per natūralią žmogaus gėrio ir grožio sampratą bei šiuolaikinio, technologijų persotinto pasaulio diktuojamą požiūrį. Šventės metu neapsiribota liaudies šokių tradicijomis – tautiniai šokiai buvo moderniai supinti su klasikiniais ir šiuolaikiniais šokiais.

Moksleivių dainų šventė baigėsi sekmadienį, liepos 8 d., Kalnų parke Ansamblių vakaru „Tai gražiai, gražiai mane augino...“ (meno vadovas – Vytautas Buterlevičius). Nors likus valandai iki finalinio koncerto per sostinę praūžė stipri liūtis, žiūrovų tai neatbaidė. Į parką gausiai susirinkusi publika ir žmonės prie televizorių ekranų (visus tris pagrindinius šventės koncertus transliavo Lietuvos televizija) išvydo gražų, tautinio meno tradicijas puoselėjantį reginį, kurį vainikavo ne įprastiniai fejerverkai, o menininko Kęstučio Musteikio sukurtos šiaudinės skulptūros „Saulės bokštas“ liepsnos.

Skaičiuojama, kad iš viso šventės renginiuose dalyvavo daugiau nei 20 tūkst. šalies moksleivių. Kiek paradoksaliai atrodė tai, kad į moksleivius ir jų mokytojus renginio metu ne sykį pompastiškai kreipėsi Lietuvos švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius. Tas pats žmogus, kuris praėjusių metų gruodį viešai ištrimitavo, jog 2012 metų Moksleivių dainų šventė dėl lėšų stygiaus neįvyks, ir šį unikalų reginį pavadino „viena iš ministerijos programų“, o vėliau, po kilusio skandalo, taip ir nesugebėjo ar nepanoro informuoti, kad pinigų šventei rasta ir ji nebus atidėta. Apie tai, kad reikia kuo skubiau atnaujinti pasirengimą, įvairių Lietuvos regionų kolektyvų dirigentams ir vadovams telefonu turėjo pranešti patys šventės organizatoriai. Dalis tuo negalėjo patikėti: „Juk ministras sakė, kad nebus...“

Šioje vietoje puikiai tinka šabloninis posakis – viskas gerai, kas gerai baigiasi. Nors

biudžetas ir gerokai sumažėjo – vietoj 8 mln. litų skirta 4,8 mln., šventė buvo surengta, o jos dalyvių atmintyje (taip taip, būtent dalyvių – tokio pobūdžio renginiai labiausiai patinka ir geriausiai įsimena grojantiems, šokantiems ir dainuojantiems) liko nepamirštami išpūdžiai.

Šį kartą didžiausią dėmesį skirsime centriniam Moksleivių dainų šventės renginiui – Dainų dienai „Mūsų vardas – Lietuva“ (meno vadovas ir scenarijaus autorius – Raimondas Katinas).

Nerašytos taisyklės nelaužysime: visų pirma - apie orą. Įprastinis dainų švenčių palydovas lietus choristų šį kartą nekankino ir nuotaikos negadino. Lijo tik pirmą repeticijų dieną, o per generalinę repeticiją ir pačią šventę oro sąlygos buvo puikios. Galbūt kiek per karšta, tačiau kaip išspręsti šią problemą, sugalvojo patys moksleiviai. Likus kelioms minutėms iki generalinės repeticijos pradžios visa Vingio parko estrada tapo dideliu vandens mūšio lauku. Vandens atsargas iš butelių į įvairias puses liejo visi, kas netingėjo. Įsišėlusius jaunuosius dainininkus pavyko sudrausminti tik šventės režisieriams Gediminui ir Eglei Storpirščiams.

Liepos 6-ąją nebuvo ne tik lietaus. Nebuvo ir tradicinių chorų eitynių nuo Šv. Onos bažnyčios iki Vingio parko. Organizatorių teigimu, eitynių atsisakyta ne tik dėl sumažėjusio žiūrovų susidomėjimo, bet ir dėl nuovargio, kurį patiria jų dalyviai. Viena, kai dvi valandas vietoje mindžiukuoja, o vėliau tiek pat laiko žygiuoja suaugusieji, visai kas kita, kai tai tenka daryti vaikams. Taigi visi Dainų dienos dalyviai į Vingio parko estradą susirinko „švieži“, nepavargę.

Aktorių Giedriaus Arbačiausko, Linos Budzeikaitės ir jiems puikiai talkinusių mažosios Karolinos Banytės vedamas renginys prasidėjo nuo šventės vėliavos pakėlimo ceremonijos bei dirigentų rikiuotės, iš kurios ant pakylos netrukus užlipo ir jau minėtą giesmę „Lietuva brangi“ choristus ir Vingio parke ne itin gausiai (deja) susirinkusią publiką atlikti įkvėpė maestro L. Abarius. Toliau - trumpa šventės globėjos Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės kalba, po kurios M. K. Čiurlionio menų mokyklos ir visos šventės direktorius Romualdas Kondrotas šalies vadovei įteikė atminimo dovaną.

Toliau - šventės dalyvių pasisveikinimas Algirdo Klovos išplėtota lietuvių liaudies daina „Sveiki gyvi, sveteliai“, diriguojama Eglės Ganusauskienės. Po pasisveikinimo - prisistatymas. Estradoje padalinti į gyvą žemėlapi ir šauksmais bei mojavimu publikai priminę, kur yra išsidėstę mūsų šalies regionai, choristai tarmiškai atliko keturias harmonizuotas lietuvių liaudies dainas, sujungtas į „Lietuviškų dainų pynę“. Aukštaitijai „atstovavo“ daina „Pjaun braliukai žalioj lunkoj“ (harmonizavo Giedrius Svilainis), Suvalkijai - „Sėdi broliai už stalelio“ (Nijolė Sinkevičiūtė), Dzūkijai - „Pasvarcyk, antela“ (Zita Bružaitė), o Žemaitijai - „Voj volonge, volongele“ (Donatas Zakaras). Tai buvo šio dainų ciklo premjera - jis specialiai sukurtas 2012-ųjų Moksleivių dainų šventei. Įdomus faktas, jog kiekvieną iš dainų dirigavo būtent tuose regionuose dirbančios ir jiems būdingais tautiniais drabužiais pasipuošusios chorvedės Jūratė Martinkutė, Roma Ruočkienė, Ilona Zalanskienė ir Jolanta Vyšniauskienė.

Apskritai kūrinių premjerų šioje dainų šventėje būta labai daug. Dalis iš jų sulaukė didelių moksleivių simpatijų ir nuskambėjo darniai bei sėkmingai, dėl kai kurių kūrinių pasirinkimo ir atlikimo kilo šiokių tokių abejonių. Pavyzdžiui, jaunučių chorai noriai ir entuziastingai atliko Laimio Vilkončiaus dainą „Mano vardas - Lietuva“ (ž. Vytės Nemunėlio ir Sigito Gedos, dirigavo Vilma Masienė) ir Algimanto Raudonikio kūrinių „Mūsų mylimos mamos“ (ž. Alberto Antanavičiaus, dirigavo Daiva Žardeckienė), o berniukų chorams skirta Vytauto Miškinio „Dainuoja Lietuva“ (ž. Balio Dačiulio, dirigavo Arvydas Girdzijauskas) dėl dažnai besikeičiančio tempo paliko kiek chaotišką įspūdį.

Įdomus ir drąsus sprendimas - sugretinti dviejų skirtingų laikotarpių ir stilių

lietuviškos muzikos pasaulio asmenybių kūrybą. Mikalojaus Konstantino Čiurlionio harmonizuotų lietuvių liaudies dainų „Dainų dainelė“, „Oi giria, giria“ ir „Oi lekia lekia“ kompoziciją (orkestrinę dalį sukomponavo D. Zakaras, dirigavo Darius Polikaitis) keitė Vytauto Kernagio dainų triptikas „Baltas paukštis danguje“. „Nenusigąsk, tai aš“, „Milžinai“ bei „Baltas paukštis“ – trys klasika jau spėjusios tapti V. Kernagio dainos. Jas dainų šventės atlikėjų sudėčiai aranžavo ir pritaikė R. Katinas ir Andrius Kulikauskas, ant dirigento pakylės stovėjo Jolita Vaitkevičienė. Kartu buvo ir pats visų širdyse dar gyvas V. Kernagis – po ritmiškai sudėtingų ir dėl šios priežasties visu ūgiu taip ir neišsitiesusių „Milžinų“ nepamirštas maestro balsas iš garso įrašo išsiskleidė lyg galingi sparnai, o kartu su juo po Vingio parko erdvę pasklido ir jaukiu paprastumu žavintis moksleivių unisonu atliekamas „Balto paukščio“ priedainis.

Dar viena originali idėja – lietuvių liaudies dainas perteikti skirtingų stilių – džiaz, repo ir roko – priemonėmis. Džiaz krypties „atstovavo“ Artūro Noviko išplėtota sutartinė „Sodauto“ (dirigavo Saulė Kriščiūnaitė), repui – Giedriaus Svilainio išplėtota dainelė „To genelio genumai“ (dirigavo Romualdas Gražinis), o roko poziciją užėmė senovinių Dainavos krašto liaudies dainų kompozicija „Dainų tiltai amžinieji“ (Irmanto Čepaičio aranžuotės, chorui pritaikė ir dirigavo R. Katinas). Šią neakivaizdinę stilių dvikovą galbūt kiek netikėtai laimėjo repas. Per generalinę repeticiją atrodė, kad „genumai“ bet kurią akimirką gali subyrėti, bet šventės dieną vaizdas buvo visiškai kitoks. R. Gražinis ne tik tvirtai suėmė į rankas ritmiškai gana sudėtingo kūrinio vadžias, bet ir daugiataktantinę moksleivių minią papirko prie dainos priderintu savitu aprangos stiliumi – baltais marškiniais, beisbolo kepurėle ir juodais akiniais. Kartu su repuojančiais M. K. Čiurlionio menų mokyklos moksleiviais atliktas kūrinys netgi buvo pakartotas. Tai – vienintelis šventės bisas.

Moksleiviai entuziastingai priėmė ir kompoziciją „Dainų tiltai amžinieji“, kuri buvo atliekama kartu su Varėnos rajono Matuizų miestelio etnografiniu ansambliu bei soliste Indre Pelakauskaite. Sumanymas iš tiesų įdomus, tačiau koją pakišo įgarsinimas. Iš visų plaučių plėšiančios Matuizų atstovės sulaukė pernelyg didelio garso režisierių dėmesio – ką dainavo (ir ar apskritai dainavo) moksleiviai, beveik nesigirdėjo. Tuo metu dzūkės, kurių dainavimą publika iš karto ėmė lyginti su Rusijos garbę „Eurovizijos“ konkurse gynusiomis Buranovo močiutėmis, nesiliovė stebinti. „Jis atajo pas mani, labai vėlai vakari, išviliojo rūtų vainikėlį“, – už nugaros dūkstant tūkstančiams paauglių, traukė moteriškės. Matyt, kaip sakoma, iš dainos žodžių neišmesė...

Trys specialiai šventei parašyti kūriniai skambėjo ir per pučiamųjų orkestrų pasirodymą, o renginį vainikavo finalinė dalis „Dainuojančios Baltijos sesės“, kurios metu, be populiarių ir naujai parašytų lietuviškų kūrinių, pirmą kartą per mūsų šalyje vykstančią šventę atliktos dvi garsios patriotinės Estijos ir Latvijos dainos – Peepo Sarapiko „Ta lendab mesipuu poole“ (dirigavo Danguolė Kazakevičienė) ir Mārtinio Brauno „Saule, Pērkons, Daugava“ (lietuviškos eilės A. Antanavičiaus, dirigavo Rolandas Daugėla). Tokiu būdu jaunimui priminta bendra visų trijų Baltijos šalių istorija, nutiestas simbolinis laisvės kelias, kuriame 1989-aisiais Lietuva pirmoji ištiesė ranką savo seserims Latvijai ir Estijai, pirmoji ryžtingai pamėgino nusimesti sovietinius pančius. Be patriotinių kaimynų dainų, šventėje pirmą sykį nuskambėjo ir chorui pritaikyta populiarioji Kipro Mašanausko „Lietuva“ (dirigavo Remigijus Adomaitis), o renginį užbaigė nauja L. Vilkončiaus kompozicija „Mūsų vardas –

Lietuva“ (ž. Zitos Čepulytės ir Algirdo Daškevičiaus, dirigavo R. Katinas). Šiuo kantatos tipo kūrinium, kurio pavadinimas tapo ir visos Moksleivių dainų šventės vardu, vainikuota specifinė Dainų dienos forma: nuo lengvutės jaunučių atliktos dainelės „Mano vardas – Lietuva“ šventė išsiplėtojo iki dramatiškos kulminacijos. Tiesa, žvelgiant į bendrą Dainų dienos programos kontekstą, dramatismas ir keistokas įtampos paskutiniame L. Vilkončiaus opuse buvo kiek per daug. Nors kūrinys ir baigėsi mažoriniu akordu, įtampa galutinai išsisiklaidė tik po kelių minučių, moksleiviams ir žiūrovams kartu su garso įrašu pradėjus plėsti į oficialią renginio programą neįtrauktą V. Kernagio dainą „Mūsų dienos kaip šventė“...

Ir iš tikrųjų, liepos 6-osios vakaras bei kelios repeticijų dienos moksleiviams buvo tikra šventė. Internete svetainėse ir socialiniuose tinkluose Dainų dienos dalyviai dar gerą savaitę dalijosi gyvais įspūdžiais iš Vilniaus, o pačiu didžiausiu komplimentu renginio organizatoriams turėjo tapti sklandžiusi nuoširdi frazė: „Tai buvo pati geriausia Dainų šventė!“. Būtent dalyvių atsiliepimai ir yra tikrasis lakmuso popierėlis, geriausiai atspindintis renginio dvasią ir pasisekimą. Suaugusiųjų kritikos, kylančios dėl neva „nupopsintos“ programos, šventės rengėjams į širdį pernelyg imti nereikėtų. Spontaniškos diskusijos ir dalies ekspertų pasipiktinimas kyla po **kiekvienos** dainų šventės. Taip, galbūt norėjosi išgirsti daugiau a cappella atliekamų kūrinų, galbūt norėjosi daugiau ritminio tikslumo ir akordų švarumo, tačiau nepamirškime, kokiomis sąlygomis buvo rengtasi šiai šventei ir kiek mažai laiko padirbėti su pilna estrada turėjo šventės dirigentai. Dėl paskleistos informacijos, jog šventė neįvyks, chorai prarado produktyviausius sausio ir vasario mėnesius, dėl sumažinto renginio biudžeto teko apkarpyti dalyvių gretas. Pasak Dainų dienos meno vadovo R. Katino, pagal dainavimo kokybę į šventę atvykti ir joje dalyvauti galėjo dar maždaug 1000 jaunučių chorų dainininkų ir apie 600 jaunių bei mišriųjų chorų atstovų, tačiau dėl griežtų valstybės nustatytų dalyvių limitų jų priimti nepavyko...

Reziumuojant norisi pabrėžti, kad 2012 metų Moksleivių dainų šventės „Mūsų vardas – Lietuva“ Dainų diena buvo suorganizuota labai sklandžiai. Chorams puikiai akompanavo Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos simfoninis orkestras (meno vadovas Martynas Staškus) bei LRT grupė, bendrus estradoje esančių moksleivių judesius sėkmingai koordinavo žiūrovams nematoma choreografė Edita Stundyte su dviem pagalbininkais. Kad renginio režisieriai dirbo kruopščiai ir atsakingai, atspindi faktas, jog lygiai 21 val. visas Vingio parkas kartu su pasaulio lietuviais atliko Vinco Kudirkos „Tautišką giesmę“ (dirigavo L. Abarius). Kūrinių trukmė buvo tiksliai apskaičiuota, paliktas rezervas galimam „bisui“, todėl šventės programoje nesusidarė neplanuotų skylių, Lietuvos himnas darniai papildė renginio programą. Šventės pabaigoje į giedrą dangų be garso pakilę trispalviai vilties žibintai bei raudonos širdelės tarsi simbolizavo, jog į antrąjį savo tūkstantmetį Lietuva įžengė be fanfarų, tačiau rami dėl savo ateities, nes turi nuostabų jau nepriklausomoje valstybėje gimusį ir išsilavinusį jaunimą, kurio širdyse kunkuliuoja galbūt pernelyg nedemonstruojama, tačiau reikiamu momentu išsiveržianti meilė savo tėvynei.

